

Брюксел, 23 май 2025 г.
(OR. en)

9292/25

RECH 242
TELECOM 155

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От:	Генералния секретариат на Съвета
Дата:	23 май 2025 г.
До:	Делегациите
№ предх. док.:	8390/25
Относно:	Към стратегия на ЕС за изкуствения интелект в науката – Заключение на Съвета одобрени на 23 май 2025 г.

Приложено се изпращат на делегациите заключенията на Съвета „Към стратегия на ЕС за изкуствения интелект в науката“, одобрени от Съвета на 4097-ото му заседание, проведено на 23 май 2025 г.

ЗАКЛЮЧЕНИЯ НА СЪВЕТА

КЪМ СТРАТЕГИЯ НА ЕС ЗА ИЗКУСТВЕНИЯ ИНТЕЛЕКТ В НАУКАТА

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

КАТО ПРИПОМНЯ:

- заключенията си от 26 ноември 2021 г.¹ относно бъдещото управление на европейското научноизследователско пространство (ЕНП);
- заключенията си от 2 декември 2022 г.² относно новата европейска програма за иновации;
- заключенията си от 5 ноември 2024 г.³ относно Специален доклад № 08/2024 на Европейската сметна палата, озаглавен „Амбиции на ЕС в областта на изкуствения интелект — подобряване на управлението и увеличаване и насочване на инвестициите ще са от ключово значение за бъдещото развитие“, в които се подчертава необходимостта от координирани усилия, увеличаване на инвестициите и подобрен достъп до цифрова инфраструктура за развитието на ИИ;

КАТО ВЗЕМА ПОД ВНИМАНИЕ:

- съобщението на Комисията относно Координирания план за изкуствения интелект (ИИ)⁴, с което се предоставя рамка за привеждане на стратегиите на държавите членки в съответствие с приоритетите на ЕС;
- доклада за преглед на доказателствата на Механизма за научни консултации до Европейската комисия, озаглавен „Успешно и навременно внедряване на изкуствения интелект в науката в ЕС“, публикуван през април 2024 г.;

¹ 14308/21.
² 14705/22.
³ 14849/24.
⁴ COM(2018) 795

- насоките на Комисията относно забранените практики в областта на изкуствения интелект, установени със Законодателния акт за ИИ, по-специално разясненията относно освобождаването на научните изследвания от Акта за ИИ⁵.
 - „Изявление относно приобщаващия и устойчив изкуствен интелект за хората и планетата“, подписано на 11 февруари 2025 г. на срещата на върха за действия в областта на ИИ.
1. ОТЧИТА бързото развитие на ИИ и технологиите за ИИ, предназначени за науката, което преобразява научната практика и е довело до революционни постижения и приложения в науката.
 2. ПРИПОМНЯ, че ИИ има много различни приложения в науката, включително използването му като многофункционален инструмент за анализ и симулация на данни, което води до нови открития и големи езикови модели, служещи за помощен инструмент.
 3. ОТЧИТА високите постижения на европейските научни изследвания и иновации (НИИ) в областта на ИИ и решаващата им роля за създаването на условия за авангардна наука, както в областта на основните, така и на приложните научни изследвания, за справяне с глобалните предизвикателства, повишаване на конкурентоспособността, посрещане на обществените потребности и стимулиране на цифровия преход в Европа по ефективен и приобщаващ начин.
 4. ПРИЗНАВА значението на сътрудничеството в областта на ИИ в науката, по-специално международното сътрудничество, КАТО ПОДЧЕРТАВА, че ЕС следва да се основава на реципрочни и недискриминационни партньорства за подобряване на научния обмен, оперативната съвместимост и отговорното и етично развитие, като се вземат предвид научните изследвания и икономическата сигурност.
 5. ИЗТЪКВА трансформацияния потенциал на ИИ и необходимостта от отговорно, устойчиво, етично и приобщаващо използване на ИИ в науката, за да се стимулират новаторските знания и внедряването на иновации, да се ускори пазарната реализация, да се укрепят резултатите на целия Съюз в областта на научноизследователската и развойната дейност и да се повиши капацитетът му да се конкурира в световен мащаб, като по този начин се постигнат значителни социални и икономически ползи и се подобри способността на държавите членки за растеж, иновации, изграждане на стратегическо лидерство в сектори с голямо въздействие, укрепване на икономическата сигурност и справяне с предизвикателствата.

⁵ C(2025) 884 final.

6. КАТО СЕ ИМА ПРЕДВИД, ЧЕ системите и моделите с ИИ, специално разработени и въведени в експлоатация единствено с цел научноизследователска и развойна дейност, както и научноизследователска и развойна дейност по отношение на системи или модели с ИИ преди пускането им на пазара или въвеждането им в експлоатация, са освободени от разпоредбите на Акта за ИИ⁶.
7. ОТБЕЛЯЗВА, че понастоящем ЕС няма специална и системна политика за улесняване на навлизането на ИИ в науката; тази политика следва да свърже и допълни съществуващите и предстоящите инициативи и инструменти в областта на ИИ, за да се стимулира навлизането на ИИ в науката и да се предвидят нови, по-целенасочени действия по отношение на неговото прилагане.
8. ОТЧИТА работата на Комисията по предстоящата европейска стратегия за ИИ в науката и ПРИЗОВАВА стратегията да се основава на най-добрите налични знания и практики и да бъде разработена в тясно сътрудничество с държавите членки и общността за научни изследвания и иновации. ВЗЕМА ПОД ВНИМАНИЕ текущите дейности на Комисията, като например взаимното обучение относно националните политики за ИИ в науката;
9. ПОДЧЕРТАВА, че тази стратегия следва по-специално:
 - да подкрепя развитието на интердисциплинарни и, когато е полезно, трансдисциплинарни научноизследователски екосистеми, свързани с ИИ в науката;
 - да засилва координираното развитие на политиките на равнище ЕС и между ЕС и националните равнища за по-отговорно, етично и приобщаващо използване на ИИ в науката;
 - да осигурява ефективен начин за наблюдение на въздействието на ИИ върху научния процес;
 - да е насочена към повишаване на квалификацията и преквалификация на изследователи и специалисти в областта на научните изследвания, за да се възползват от основани на ИИ решения;
 - да насърчава отговорно, етично, устойчиво и приобщаващо използване на основани на ИИ системи, решения и инструменти, приложими в областта на научните изследвания и иновациите;

⁶ ОВ L 2024/1689, 12.1.2024 г., стр. 1.

- да подкрепя свободния достъп до надеждни данни въз основа на принципите FAIR (лесни за намиране, достъпни, оперативно съвместими и позволяващи повторно използване данни), като същевременно се гарантират пропорционални, точни и ефективни мерки за сигурност с цел защита на чувствителната информация и поддържане на целостта на данните;
- да се подобри взаимосвързаността и оперативната съвместимост между съответните стратегически научни изследвания, технологична и цифрова инфраструктура и ресурси.

Координирана политика и подкрепа за ИИ в науката

10. **ИЗТЪКВА** значението на обща европейска програма за ИИ в науката и **ПРИКАНВА** Комисията да подкрепи създаването на интердисциплинарни научноизследователски общности в областта на ИИ в науката, като обедини учени в областта на ИИ, учени в други области, включително от социалните и хуманитарните науки, с експерти в областта на данните и изчислителните технологии и специалисти в областта на ВИТ.
11. **ОТБЕЛЯЗВА** значението на финансирането, данните, изчислителната мощност, научния талант и уменията за конкурентоспособността на ЕС в областта на ИИ и **ПРИКАНВА** Комисията да предложи иновативни начини за подпомагане на достъпа до тези ресурси на общността за научни изследвания и иновации в цялото европейско научноизследователско пространство.
12. **Взема ПОД ВНИМАНИЕ** обявената от председателя на Комисията идея за създаване на Европейски научноизследователски съвет за ИИ и **ПРИЗОВАВА** Комисията да работи с държавите членки по конкретните измерения на тази инициатива, по-специално нейната мисия и управление, за да се използват по най-добрия начин съществуващите инициативи и структури.
13. **ПОДЧЕРТАВА** необходимостта от привеждане в съответствие или, когато е целесъобразно, създаване на специални национални или регионални стратегии за ИИ в науката, като се използват полезните взаимодействия с по-широки инициативи в областта на ИИ както на регионално, така и на национално и европейско равнище. **ОТБЕЛЯЗВА** потенциала на планирането и мониторинга на предстоящите инициативи за избягване на дублирането и разпокъсаността и за осигуряване на ефективно и оптимизирано докладване.
14. **ПРИЗОВАВА** за подобряване на координацията и обмена между ресурсите в областта на ИИ и по-широките основани на ИИ методологии, разработени за науката на равнището на държавите членки, и тези, инициирани от Комисията, за да се постигне максимално въздействие и да се гарантира тяхното взаимно допълване.

Повишаване на квалификацията и преквалификация на общността за научни изследвания и иновации

15. ПРИЗОВАВА Комисията, държавите членки и европейските общности в областта на научните изследвания и иновациите като цяло да подкрепят разработването на надеждни решения за ИИ в Европа и засилено и отговорно използване на ИИ в науката. ИЗТЪКВА необходимостта от по-нататъшна работа по развиване на съществуващите и разработване на нови политики и схеми за привличане, задържане и връщане на талантите в областта на свързаните с ИИ научни изследвания и иновации в Европа, включително чрез разработването на мрежи и програми за обмен и платформата за таланти на ЕНП.
16. ПОДЧЕРТАВА необходимостта от по-широк достъп на изследователите и новаторите, ръководителите на научни изследвания и специалистите по поддръжката до подходящи ресурси в областта на ИИ, включително чрез всеобхватни програми за повишаване на квалификацията и преквалификация в областта на ИИ, за да се повиши капацитетът им да се възползват от възможностите на ИИ, да се гарантира справедливият им достъп до нови знания и нови технологии и да се даде възможност за преминаване към работни методи в областта на научните изследвания и иновациите, когато е целесъобразно, така че да не се пренебрегва никой.
17. НАСЪРЧАВА държавите членки, в съответствие с националните си компетентности, да подкрепят инициативите за средното и висшето образование, професионалното обучение и за учене през целия живот с конкретни мерки за преодоляване на недостига на цифрови умения, за да се отговори на нарастващото търсене на експертни знания в областта на ИИ в науката, включително на съответните нужди на пазара на труда.
18. ИЗТЪКВА, че при развитието на технологиите в областта на ИИ следва да се избягват предубеждения, предразсъдъци по отношение на пола или други форми на дискриминация. ПРИЗОВАВА за подкрепа на по-слабо представените групи в научните изследвания в областта на НТИМ и ИИ, например чрез наставничество и други възможности за приобщаване и баланс между половете.

Етичен, устойчив, приобщаващ и ориентиран към човека подход

19. **ОТЧИТА**, че навлизането на ИИ в науката носи рискове, произтичащи от технологичните ограничения, евентуалната умишлена или непреднамерена злоупотреба, безотговорното използване на ИИ в науката, включително неетичното използване на алгоритми и създаването на модели, манипулирането на данни, генерирането на фактически грешки и предубеденост в полза на автоматизацията. **ОТБЕЛЯЗВА**, че това би могло да доведе до невярна информация, пристрастно вземане на решения и непредвидени обществени смущения. **ОТБЕЛЯЗВА** също така, че опасенията, свързани с обяснимостта, защитата на данните и интелектуалната собственост, както и други въпроси, могат да подкопаят надеждността, справедливостта, възпроизводимостта и почтеността на научноизследователските практики.
20. **НАСТОЯТЕЛНО ПРИЗОВАВА** Комисията да предостави референтни показатели за качество за ИИ в науката в тясно сътрудничество с научната общност и да наблюдава последиците от навлизането на ИИ в научните изследвания и иновациите, да противодейства на злонамерените употреби и да предупреждава за неподходящи практики и други злоупотреби, в тясно сътрудничество с държавите членки и въз основа на ориентиран към човека подход и принципите на цифровия хуманизъм. **ИЗТЪКВА** необходимостта от разработване и често актуализиране на насоки, референтни показатели и най-добри практики за използването на ИИ в науката, за да се гарантират почтеността и прозрачността и да се повиши надеждността и валидността на резултатите от научните изследвания и иновациите, като същевременно се насърчава техническата стандартизация за повишаване на оперативната съвместимост и възпроизводимостта и се насърчават екологичните характеристики на ИИ. Във връзка с това **ПРИВЕТСТВА** документа на заинтересованите страни от Форума на ЕНП: „Развиващи се насоки относно отговорното използване на генеративен ИИ в научните изследвания“.

Отворени и надеждни данни, които да захранват ИИ за науката

21. Взема **ПОД ВНИМАНИЕ** Декларацията от Лунд относно извличането на максимални ползи от основаните на принципите FAIR и отворени научноизследователски данни в Европа, като се вземат предвид икономическата сигурност и сигурността на научните изследвания. **ПОДЧЕРТАВА** необходимостта от стимулиране и възнаграждаване на изследователите за предоставяне на подбраните от тях данни и модели в съответствие с етичните принципи и принципите FAIR, както и за предоставяне на данни, подходящи за обработка с изкуствен интелект, насърчаване на хармонизирания обмен на данни и оперативната съвместимост и осигуряване на съгласуваност с модела на Европейския облак за отворена наука (EOSC) за обединен обмен на данни.

22. ПРИКАНВА държавите членки да допринасят активно за внедряването на съществуващите общи европейски пространства на данни, като например Европейския облак за отворена наука (EOSC), и на нови пространства на данни, когато е необходимо, за да се подкрепят основаните на ИИ научни изследвания и обучение на модели на ИИ.
23. НАСЪРЧАВА приемането на практики на отворената наука при събирането и споделянето на данни, както и изграждането на инструменти на ИИ за науката, включително използването на отворени модели и алгоритми, за да се повишат ефективността, прозрачността и възпроизводимостта на науката, основана на ИИ.
24. ИЗТЪКВА необходимостта от разработване на насоки и подкрепа за технически решения за отговорно използване на ИИ в научните публикации. СЧИТА, че те следва да разглеждат въпроси, свързани с правата върху интелектуалната собственост, прозрачността, почтеността и етичните практики.

Справедлив достъп до решения с ИИ и взаимосвързана инфраструктура

25. ПРИЗОВАВА Комисията и държавите членки да положат повече усилия за по-добро свързване на благоприятстващата ИИ инфраструктура и ресурси в целия Съюз, да подкрепят равноправния достъп до високопроизводителни изчислителни технологии и усъвършенстван софтуер за изследователи и новатори и да насърчават трансграничното и, когато е целесъобразно, международното сътрудничество между изследователите и съответните заинтересовани страни (напр. стартиращи и разрастващи се предприятия, промишленост, социални организации и създатели на политики).
26. ПРИПОМНЯ значението на разработването на специални технологии с ИИ за приложение в науката. Взема ПОД ВНИМАНИЕ усилията на ЕС и държавите членки за увеличаване на изчислителната мощност и ги ПРИКАНВА да засилят участието на заинтересованите страни, по-специално от частния сектор, инвестициите и сътрудничеството за постигане на по-нататъшни подобрения.
27. ИЗТЪКВА необходимостта от по-добро участие на общността за научни изследвания и иновации в екосистемата, изградена около европейските високопроизводителни изчислителни технологии (HPCs) и инфраструктурните комплекси за ИИ. ПРИЗОВАВА държавите членки и Комисията да подобрят оперативната съвместимост на инфраструктурата, да подобрят и да улеснят още повече справедливия достъп на изследователите и новаторите до изчислителна мощност и софтуер за постигане на напредък в научните изследвания в областта на ИИ и за внедряването му в науката, като същевременно се вземат предвид енергийната ефективност и екологичното измерение на инфраструктурните комплекси за ИИ.

28. ОТБЕЛЯЗВА потенциала на дружествата, МСП, стартиращите и разрастващите се предприятия от ЕС за подпомагане на изследователите и новаторите да разработват надеждни технологии, основани на ИИ, за научни изследвания и иновации и да извличат ползи от тях, и ПРИЗОВАВА Комисията и държавите членки да стимулират и подкрепят работата по системи, приложения или инструменти за целенасочено използване на ИИ в научните изследвания и иновациите, като се вземат предвид ПИС и авторското право.
29. ПРИЗОВАВА за използване на средствата за обществени поръчки и финансиране на НИИ, за да се насърчи внедряването на технологиите на ИИ, например във висшите учебни заведения, организациите за финансиране и извършване на научни изследвания, бюрата за трансфер на технологии и ускорителите, като се насърчава интегрирането на ИИ в научните процеси, университетските спин-оф предприятия, иновативните стартиращи и разрастващи се предприятия.
-